

Jellege: Fajtotörő az elme sportja

Történelmi kérdés:

Mi volt a neve annak a francia királynak, ki lengyel király is volt, de a lengyeleket otthagya francia trónra lépett? Alatta a hugenotta-küzdelmek nagyon elnérgesedtek; Clement I. szerzetes gyilkolta meg.

(Császár József.)

Természetrizai kérdés:

Mi a neve annak az 5—8 cm. magasságú állatnak, mely az Északi- és Földközi-tengerekben él? Teste oldalt összenyomott, szíve, feje nincs, szemét egy páratlan szemfolt képviseli. Színtelen vére lüktető ereiben áramlik. Minek nézte fölfedezője?

(Pásztor József.)

Számítási kérdés:

Egy kosárban van egy bizonyos számú kenyér. A kenyereket három ember közt kell felosztani oly módon, hogy az első kapja a kenyerek felét és egyet rá, a második a megmaradtak felét és egyet rá, a harmadik a megmaradt felét és háromat rá. Hány kenyér volt a kosárban s mennyit kapott mindegyik?

(Janik László.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1903 május 24.

5. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Geometriai kérdés: A szög 100 fok, B szög 50 fok, C szög 30 fok. — **Vegytrai kérdés:** A citromsav (Acidum tartaricum); gyógyítószerül, konyhai célokra használják; sóit citrátoknak nevezik. — **Történelmi kérdés:** Gül-Baba. — **Képrejtvény:** Száraz ágon hallgató ajakkal meddig ültök esügedt madarak?

Helyesen fejtették meg: Losonezy István, Schwetz Ernő, Gengely István, Frankl Pál, Deutsch Emil, Durkó Ferenc, Baranyai Zoltán, Hartmann Ervin, Faragó A., ifj. Issekutz Aurél, Gram Ferenc, László Pál, Licht Zoltán, Popper József, br. Villani Lajos, Friedmann Ernő, Eiser Dezső, Holek László, Ungár Dezső, Kende Dani és Margit, Eisele Gusztáv, Toth Vilmos, Spitz Emil, Csillaghy László, Alszeghy Zsolt, Füzesséry Bálint, Grosz József, Grünspan Izsák, Nánásy

László, Dobránszky Ede, Vidor Dezső, Breuer Ernő, Altstock Hugó, ifj. Fleischl Sándor, Mauthner Imre, Jurenák Géza, Szemző István, Frankl Emil.

A kitűzött könyvjutalmat (Vértesi Arnold: A felkelő nap országa) Kende Dani és Margit budapesti előfizetőink nyerték meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

T. Gy. (Bábolna). A m. kir. honvéd főreáliskolába IV. polgári osztályú bizonyítvánnyal csak úgy veszik fel, ha a németből és franciából külön kiegészítő vizsgálatot tesz. Az anyagi feltételekre nézve forduljon valamelyik katonai főreáliskola parancsnokságához; készségesen küldik meg felvételi szabályzatukat, amelyben minden adatot pontosan megtalál. — **Óda.** Nem az, hanem rigmus; az óda szárnyaló, magasztos dal, ez pedig cammogó, nehézkes, síránkozó koldus-ének; az ódában hatalmas eszmék vannak, ebben nincs egy épkézláb gondolat. Csak lassan, ifjú barátom! A Parnasszus hegye nagyon meredek, aki csak mászni tud s nem repülni, az nem jut fel soha a tetőre. — **Két diák levelezése** a kiadóhivatal értesítése szerint rövid idő múlva könyv alakjában is napvilágot lát. A másikat is minél előbb kiadják. — **X+y.** A Stampfel-féle «Tudományos Zsebkönyvtár»-ban, hat füzet. Megkaphatja lapunk kiadóhivatala útján is, csak a pontos címetek küldje be. — **Politika.** Középiskolai tanulóknak még nem való a korukat megelőző lángelmék sorsa nem szokott örvendest lenni. Erre a kétséges dicsőségre ne vágyakozzék. — **Fridrich László, Szinyeyi Merse László** budapesti és **Schleicher Ferenc** debreceni előfizetőinket felkérjük, hogy írják meg pontos címüket, mert a nyert jutalomkönyvet így nem küldhetjük el számukra. — **F. E.** (Zsolna-Pozsony). Közölhetetlen. — **S. I.** (Budapest). Forduljon a Calderoni és társa céghez, az szivesen felvilágosítja ebben az ügyben. Olyan címet mi nem tudunk. — **L. L.** (Budapest). Küldje be. — **O. E.** Újból kell folyamodnia. — **F. E. I.** (Szendrő). 1. Pályázatot azért nem hirdettünk, mivel jól tudjuk, hogy az iskolai elfoglaltság nem enged az ifjúságnak oly sok időt, hogy egy nyomdafestékre alkalmas cikket megírhatna, de még ha ideje volna is, akkor sem tud lapunk követelményeinek eleget tenni. 2. Mind a kettő helyes. 3. Calderoni és társa, Budapest (váci-utca). — **Uniformis.** Egyenruhát a budapesti Ferenc József-intézetben, a temesvári gimnáziumban stb. hordanak. Sarkantyús eszimas diákokról nem hallottunk. — **Fontos.** 1. Képesít az önkéntességi jogra. 2. Nem. 3. 240—280 korona. — **P. V.** (Titel). Ha a rejtvény jó, közöljük. — **K. S.** (Trencsén). *riffeli kísértet*, boh. 1 felv. (4 f.) Salingré H. után (Winter, Nagyszombat). *A fogadás*, boh. 1 felv. (8 f.)

KATZER udvari szállító. Árjegyzék ügyben.

Molykár Ellen Biztosító Megóvó Intézete

Iroda: VI., Ó-utca 42. szám.

Raktárok: VI., Ó-utca 42., 44. (saját ház), 45. 46. és Uj-utca 43. Budapest.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1896. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill. Fél évre ... 4 kor. 80 fill. Égész évre ... 9 kor. 60 fill.	GAAL MÓZES. Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. em. Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

AZ UTOLSÓ LANTOS.

Regényes korrajz. Irta Gaal Mózes.

Öt erős kőházat pincéstől kiürített. A szomszéd házba tizenkét hajdút szállásolt be s meghagyta nekik, hogy az első fütytentesre talpon legyenek. Az ajtót szépen elzárják, az ablakokat jó előre kivülről vaslapokkal leszegeztek, hogy valamiképp egérutat ne vehessenek.

Mikor minden előkészülettel rendben volt, estefelé visszalovagolt a reményben úszó törökökhöz s elmondta tervének további részleteit.

Tizenkét órákor mindnyájan a város kapujához jönnek. Itt a kapuőrt már megvesztegette s így szabad lesz a bemenetel. Tizenkettenként feloszolnak s mindenik megvárja, míg Sebök a kiszemelt házhoz vezet. Ott aztán ki amit kap, nyakába akasztja s tovább áll.

Úgy is lett.

A kapuőr szó nélkül engedelmeskedett Sebök deáknak s az első tizenkettőt szerencsésen elhelyezte, utána a többi csoportokat is. Minden olyan szép csendben-rendben történt, hogy csupa gyönyörűség volt végig nézni.

Talán a csillagok is azért ragyogtak olyan fényesen, mert tetszett nekik a hazaszerető deák csínyje.

Hogy mire ébredtek fel a vérmes reményű török vitézek, arról hallgat a krónika.

Sebök sem foglalta nótába, mert magáról nem szeretett dicsérő-éneket zengedezni.

IX.

Nádasdi íródeákja.

Ki tudná elmondani, hol járt Sebök deák a zimonyi egerfogás után?

Háromszor lekopott szürke lovának lábáról a

patkó. Megtelt új nótákkal a cifra börtársoly. A Dunántúl szerezte mind. Kanizsa, Keszthely, Csábrágh, Somlyó, Siklós, Simontornya, Pécs-várad szomorú történetét foglalta magában. Ezek a várak rövid idő alatt mind török kézre jutottak. Egyik sok vér, másik bizony árulás vagy kishitűség árán. Akadt vitéz magyar is, akadt gyöngye magyar is az országos nagy romlásnak ebben a szomorú korszakában. A lantos versbe szedte a dicsőséges és szomorú eseményeket híven, igazságosan.

Jók lesznek okulásul a nagyszombati gyűlésre.

Győr vidékén találkozott a daruvári szép leánnyal, nem volt pártában. Férfihez ment Pekri Sándor uramhoz, a kassai hajdú-kapitányhoz.

Esztergomban ütődött össze Bornemissza Ger-gely deákkal, aki lejött a püspök látogatására. Tőle tudta meg, hogy a barát is ott lesz. Nagy dolog jó szóba: a haza megmentése a török iga alól.

Elég volt ennyit tudni Sebök deáknak, hogy Esztergomnak nyomban hátat fordítson.

Másnap már ott látjuk Drágfi János udvarában, hol a legszomorúbb hazafiak tanácskoztak a fölött, hogy ki mellé álljanak a gyűlésen?

Ferdinánd sokat ígér a hazának és semmit sem tud beváltani; Fráter Györgyöt még a titkára, Pesti Gáspár sem tudja igazában meg-érteni.

Ajándékot küld a portának és Ferdinánddal alkudozik, segédcapatokat állít ki Szokoli pasa ellen s aranyos levélben biztosítja a dicső padsaht, hogy hívebb alattvalója nincs János Zsigmond királynál. Nagy az esze a barátinak, de tekervényes az eszejárása. Valóképpen így van ez jól a zürzavaros időkben, de a kortársak

nem látnak a lelkébe, az igazságos bíró pedig, aki eldönti, hogy emberségesen vagy álnokül cselekszik: talán századok múlva fog megszűlni.

Együtt van a tanács. Nagy urak, kisebb urak vegyesen. Ilyen időben kinek jutna eszébe mérlegelni, hogy melyik a nagyobb s melyik a kisebb.

Eltanácskoznak éjjeleken át.

A lantos mindenütt velők van. A nagy úr ismeri, a középnemes tiszteli, a paraszt bámulja.

A nagy urat felderíti, a nemest felbiztatja, a parasztot vigasztalja.

A nagy úrnak őseiről regél, a nemesnek hűségét dicséri, a parasztot a haza keserű sorsával békíti.

Ő mindenkit szeret, mert a hazáját mindenkefelett szereti.

A nagy úrnak szemére hányja, hogy dorbézol, a nemesnek, hogy testvére vagyonát szeretné elharácsolni, a parasztnak, hogy a török szandzsákságához pártol.

Mit bánja ő, ha meg is haraguznak? Neki senki sem árthat. Nincs vagyona, hogy elkobozzák, nincs háza, hogy lerombolják, nem paraszt, hogy megbotozzák.

Ma itt, holnap ott.

Sebők deák tolla nem fáradt ki soha. Mindig talált valami emlékezetre méltót, de éppen ekkor hallgatott a harci riadó.

Mivel buzdítsa hát a hazafiakat?

Régi históriák nem hatják meg annyira a szívet, mint a most folyók.

Németországban nemrégiben folyt a smalkaldi háború. Katholikusok és protestánsok egymás ellen. Megénekelte ezt. Talál ez a magyarra is; ahol testvér testvér ellen pártoskodik, ahol a vallás miatt megbomlik az ország békesége: okulásra méltó példát hogyan találna a magyar?

S a Drágfí palotája megtelt fényes urakkal, szép magyar hölgyekkel, tűzvérű fiatalsággal.

A zengő húrok itt sem tévesztették el a hatást. De senkinek sem tetszett úgy meg, mint Nádasdi Tamásnak, Ferdinánd hatalmas emberének, ki országszerte híres volt a tudomány ápolásáról.

Vállára ütött a deáknak, mikor elvégezte s félre hívta egy-két szóra:

— Ismerlek hírből, öcsém, tisztelem az eszedet.

Sebők szerényen meghajtotta magát.

— Lelki szükség, nagyságos uram, semmi más. Hasznosabb foglalkozást is tudnék a hűpengetésnél, de ez tetsző nekem.

— Akarsz-e a Nádasdi Tamás írődeákja lenni?

— Ha akarok-e? — szólott Sebők meghatva a különös kegy által, — nem vagyok én még arra érdemes.

— Azt rajtunk áll megítélni öcsém, ha kedved van, parolát reá. Jó barátok leszünk, te sem bánod meg, hogy felcsaptál, én sem, hogy felogadtalak.

Így került a Nádasdi udvarába.

A hatalmas «barát»-nak is feltűnt a merész beszédű ifjú s nem egyszer szólította meg a nagyszombati gyűlés alatt.

Ilyen embert ő is tudott volna használni. Írástudó, jó kezefogású, több nyelven beszélő, ékesszólású.

Sebők deák sehogy sem tudta kitalálni, mi juthatott a püspök eszébe, hogy a szegény lantosról megemlékezett.

— Öcsém, tetszik az éneked. Tudsz-e deáku?

— Tudok.

— Törökül?

— Úgy is.

— Hát még miféle nyelvhez értesz?

— Nincs a hazában olyan nép, melynek a szavát meg ne érteném.

— Nagyon dicséretes dolog. Íráshoz is értesz?

— Pápán végeztem az iskolát, nagyságos uram.

— Kinek állasz a szolgálatában?

— Nádasdi Tamásnak.

— Mit ad neked?

— Ami nekem éppen elég arra, hogy gond nélkül megéljek.

— Semmit többet?

— Nem.

— Volna-e kedved olyan álláshoz jutni, hol nemesak annyit kapnál, mint Nádasdi uramnál, hanem minden hónapban 15 aranyforintot, három lótarast, úri módot.

— S mit kellene azért végezni? — kérde Sebők bizalmatlan arccal nézve a püspökre, kinek az esztét mindenekfölött becsülte, de a becsületességében sokszor kételkedett.

— Kíváncsi vagy, deák, azt később tudnád meg. Ügyes ember vagy, könnyen meggazdagodhatnál s nem kellene kóborolnod faluról-falura, várról-varra s egy napi életért keseregned a haza sorsát s a magad nyomorúságát. Beszélj,

deák, áll-e az alkú? Ott hagyod Nádasdi udvarát, beállasz hozzám? Beszélj!

— Nem hagyom ott, nagyságos uram, a Nádasdi udvarát, hanem hálát adok az Istennek, hogy odakerülhettem.

— Hm! Erős és határozott a beszéded, literátus. Jól meggondold az utolsó szót, hogy utóbbi károdra ne váljék! Egyszer kínálkozik a kedvező alkalom, nem többször! 15 aranypézt sok vagyonra gyűlne évek alatt az olyan embernek, ki egész életében pénzt akar gyűjteni.

— Nekem nincsen apám, nincsen anyám, feleségem, gyermekem, — én csak magam vagyok, köszönöm a kegyes pártfogását, de Sebők deák előtt sokkal többet ér a lekötött szónak becsülettel megfelelni, mint hónapjában 15 aranypénzt szerezni.

— Szeretném azt mondani, hogy nincs helyén az eszed, fiam, de ha az arcodra nézek, más gondolatod támad. Becsületes, állhatatos ember vagy, ezért megdicsérlek. Sajnálom, hogy más a szándékom. Bizony kár, nagyobb hasznára lehetnél a hazának is, magadnak is.

— Szavam adtam, nagy jó uram!

A hatalmas barát kegyesen megveregette a vándorlantos vállát.

Sebők szíve szerint beszélt így. Jó dolga volt neki Nádasdi udvarában, kísérte az urát minden útjában, s ha kedve kerekedett, egy-két hónapra ismét nyakába vette a háborús helyeket s ott volt a tábornözeknél fűtőző magyar vitézek mellett.

Nagyobb hőskről mesélt, mint ők, pedig azok is magyarok voltak, azok is csak úgy szerették a hazát, azok is látták, ismerték, érezték ezt a nyomorúságot: de ők nem estek kishitűen kétségbe, mert tudták, hogy a magyarok Istene csak próbára teszi nemzetét, lesújtani végképpen nem fogja.

Az ilyen buzdítás jobban megrázta a szíveket, mint az ellenséges ágyúk ropogása, golyók sivi-tása, török kardok villanása.

X.

A kassai szép asszony.

Sebők deák azt gondolta, hogy életében szépserével kikerülheti az asszonyt.

Gazdag ember, ki szerit-számát se tudja marhájának, könnyen elbánik egy asszonyfével, de egy lantos, kinek egy helyt megmelegedni is alig szabad, nehezen boldogulna vele.

A vándorénekesnek nincs otthona. Ma itt,

holnap ott. Fájna a búcsúzás, a jövőnek minden nap megújuló bizonytalansága.

A kassai gyűlésre Nádasdi is feljött s vele Sebők deák is. Útközben ritka jó kedve volt, annyit tréfált, mint soha életében. Neki is melegedett hatalmasan s utóljára a bekecsét is panyókára fogta. Így felejtette késő estig. A hűvös szél felhasználta az alkalmat s megmutatta, hogy neki is van hatalma az emberek felett.

Derekasán meghűlt a lantos.

Kezdetben tréfára fogta betegségét, nem is akart róla tudni, de napok múlva érezte, hogy alig bír a lábán állani. Forró-hideg láz vette erőt rajta s csak úgy támolygott mint a részeg vagy a nagybeteg.

Czecei Márton kassai kapitány, kivel még Nagyszombaton jó barátságot kötött, keresett neki vendégszerető házat, hol asszonyápolóra talált, mert ő még agglegényeskedett.

Tavaly nyáron vágta le jó Pekri Sándor társát török portyázók, szép feleséget hagyott hátra, annál szíves ellátást talál, amíg megjavul az állapota.

Czecei Márton uram számításból vitte a házhoz a beteg lantost. Magának csinált ürügyet az odajárásra, mert szerette volna a szép özvegyet feleségül venni, de annak úgy látszik nem volt nagy hajlandósága a borvirágos orrú kapitányhoz, kiről sok cifra kalandot mesélt egész Kassa városa.

Pekri Sándorné asszony szívesen megígérte a vendégszeretetet a kapitány uram beteg barátjának, s nem is sejtette, hogy ki lesz az.

Lebontotta a tornyos ágyat, kiterítette a szép kék ágytakarót, s puha fehér vánkost, kettőt tett egymásra.

Pihenjen szegény beteg ember, gondolja, hogy otthon van.

Este felé jött be a szobába.

Sebők deák szemére jótékony álm szállott.

A nyitott kandalóban pattogott a tűz, s kellemes meleget árasztott szét a tiszta hófehérre meszelt szobában. A kandaló lobogó lángja sejtelmes fényt vetett a falra, s onnan visszaverődve a szunyadó férfiú arcára.

Pekri Sándorné megkövülten nézte a csendes, szép férfias arcot, s közelebb jött, hogy jobban meggyőződjék róla.

Csakugyan ő volt.

Az a poros ruhájú, csapzott hajú, villogó szemű lantos, ki a daruvári kastélyban megbűvölte énekével; később látta őt Győr vidékén, mikor hazafelé utazott férjével.

(Folyt. köv.)

SZÜLEIMÉK.

I.

Kijöttem az iskolából
S hazafelé ballagtomban,
«Mihály!» kiált valaki rám . . .
Meg is ölel azon nyomban.

Éd's apám volt. Hogy megölelt,
Majd elvesztem subájába':
Szegény, oly régóta várt rám,
— Nyakában a tarisnyája.

Aztán megyünk egymás mellett,
S csak ballagunk némán, szépen.
Egyőnk sem tud szóhoz jutni
Boldogságos örömben.

Végre megáll . . . egyet köhint,
És azt mondja nagy boldogan:
— Míg két szeme könnybe lábad
«Szépek a vetések, fiam.»

Aztán megint csak ballagunk,
Ismét olyan szótalanul:
Egyszerre csak leakasztja
Tarisnyáját, beléje nyúl.

És előhúz nagy vigyázva
Három töpörtös pogácsát:
«Nesze fiam, épp az este
Sütötte ki édes anyád!»

II.

Ott születtem a kis házban,
Zöld vetések oldalában,
Nádfödeles vityillóba', —
Tetején az öreg gölya.

Nem fogadott dajka dajkált,
Édes anyám maga táplált.
Maga táplált édes tejjel,
Még edesebb szerelemmel.

A bölcsőmet ő ringatta,
Jövendőmről álmódzva;
Dalaival altatgatott,
Könyvei közt virrasztgatott.

Hogy gügyögtem, hogy motyogtam,
Hogy első szóm megtanúltam,
Az ő neve volt első szóm . . .
Utolsó is az lesz, tudom!

Baja Mihály.

ÚTI RAJZOK ÉS TANULMÁNYOK.

Irta Jászai Rezső dr.

20

II.

Brüsszel két részből áll: déli és éjszaki részből, melyek közül az első magasabban fekszik. Lakóinak száma meghaladja a félmilliót. A déli rész régi flamand jelleget hord magán, az éjszaki annyira modern, hogy «kis Páris»-nak szokták nevezni. Ez elnevezés nem is alaptalan. A nagy élénkség, a szokások, a francia csacsaság, az előkelő világ, sőt a középosztály kifogástalan francia divatja, kék zubbonyokba öltözött munkások ácsorgó tömege, a kereskedések pazar kivilágítása s még pazarabb kirakatai, a kávéházak és mulatóhelyek nagy száma és azoknak még nagyobb látogatottsága, a bulevardok (rue de la Loi, rue de la Madeleine) zaja, hol a gazdagság pöffeszkedve fitogtatja azt, a miye van s a szegénység ökolbe szorított marokkal nézi azt, a miye nincs, mind Párisra emlékeztet. Mert Brüsszelben, mint minden nagy gyár- és iparvárosban, kirívó az ellentét a szegények és a gazdagok közt.

A nép aránylag nagyon művelt. Alig van ember, a ki írni és olvasni ne tudna. S nincs munkás, ki ne volna szocialista. E tannak itt megvan minden árnyalata. A keresztény-szociálistizmustól az ultra-szociálistizmusig, mely Istent nem ismer. Volt idő, midőn a vallás oly egységessé tette a népet itt, mint talán egy államban sem. A közös kapocs lassankint meglazult, az egyházpolitikai kérdések teljes szakadást eredményeztek a politikai pártok közt s a nép is két részre szakadt. A harc a legelkeseredettebb volt. Sem az egyház, sem az állam nem engedett. Külön állami, külön egyházi iskolák keletkeztek, külön irodalom, sőt külön fogadók és külön boltok. Ez ellentétek idővel simultak ugyan, de teljes egyezés nem jött létre köztük ezideig sem. A szociálisták is fölhagytak egyelőre zendüléseikkel, miután az általános választói jogot megnyerték.

A város épületei közül kiemelkedik a városháza. Ez a németalföldi városok legnagyobb-szerű emléke s legszebb és legérdekesebb épülete.

Pompaszeretet és művészet uralkodik rajta. Alapja egy 60 méter hosszú és 50 méter széles négyszög. Tornya, mely a piacz felőli oldalon emelkedik, 118 méter magas, nem számítva hozzá szent Mihálynak 5.5 méter magas szobrát.

1401-ben kezdte meg a monumentális épület építését Thienen, a tornyot 1444-ben fejezte be Jan von Ruysbroeck. A földszint csúcsíves oszlopesarnoka, a pompás oromkoronával ellátott kettős emelet, a brabanti hercegek szobraival ellátott fali fülkék s a csinos erkély-tornyocskák a nagyszerűség és a kellem érzetével hatnak. De a különlegesnek, a bizarrnak hatását is érezzük, ha jobban szemügyre vesszük a homlokzat szobros díszítéseit. Az épületet a torony mintegy két részre osztja. Egyik oldal emeletén szobrok diszelegnek, másikon semmi: a közép-

mint: Place des palais, Place du Trone. Egyike a legkedvesebbeknek a Place des Martyrs, hol az 1830-ban elesett nemzeti hősöknek szobrot emelt a kegyeletes haza: majd a Place du Petit Sablon, hol remek virágok közt áll Egmont és Horn és néhány művész és tudós szobra. A szobrok legszebbike azonban Simonis alkotása: Bouillon Gottfried lovasszobra a Place Royale közepén. Nem annyira nagy méreteivel, mint nemes egyszerűségével hat. Arra a helyre helyezték, a honnan a hős megindította nagyszerű hadjáratát e szavakkal: «Dieu le veult!» —

A KIRÁLYI PALOTA BRÜSSELBEN

már mindkét oldal szobrokkal ellátott, de itt is váltakozva. Egyiken egy, másikon kettő, majd az első kettő, a másikon egy és így tovább.

Az első emelet nagytermében itélték halálra vagy halhatatlanságra 1568-ban Egmont és Horn grófokat. Díszterme egyike a legnagyobbaknak. Hossza 60 méter, szélessége 25 méter. A mily nagy, oly szép is. Ritka faragványokkal és drága gobelinekkel van díszítve.

A nagyobb terek s a királyi és hercegi paloták jóformán egy csoportban vannak elhelyezve. A medenczékkel és szobrokkal díszített nagy park egyik oldalán a nemzetiségek palotája, másikon a királyi palota, a maga szerény külsejével. A Place Royalnak van legnagyobb hatása.

A többi tér is nagyon arisztokratikus nevű,

«Az Isten is úgy akarja!» Ezt a jelenetet örökölte meg a művész. Fölmagasztosult arccal tekint a messzeségbe a fölfegyverzett vezér, kezében zászlót lobogtat, mely vagy a kereszt diadalát hozza meg, vagv annyi hős halálát; hadi ménje alig várja a sarkantyúvágást, lábát már türelmetlenül emeli, egy pillanat és megindul a hadmenet. Ritka alkotás, mely oly meglepő hűséggel fejezte ki a pillanat fontosságát, a cél magasztosságát. S a hogy nézzük megilletődve a nagy hőst, önkénytelenül eszünkbe jut Péter barát. Szegény amiensi Péter, ki végig szónokoltad Nyugat-Európát mezítláb és födetlen fővel, éhezve és sanyargatva önmagadat, ki föltüzelted a lovagság minden harezi kedvét, tied a főérdem: a merész kezdeményezés dicső eredménye s az első dicsőséges eredmény Bouilloné.

Egyik legszebb s nagyságával éppen úgy imponáló épülete az igazságügyi palota. Egyike Európa legnagyobb szabású épületeinek. Sokat ad ez a nép az igazságra. Sokat adott palotájára is: ötven millió frankot. Justitia annál megragadóbb, minél szebb a ruhája. De az is tény, hogy: «többet ér a legkoldúsabb igazság a legkirályibb hazugságnál».

Templomai közül elsőrangú a st. Gudule templom. A XIII—XV. században épült. Két tornya a diszítés szempontjából befejezetlen

A NÉPHÁZ BRÜSSZELBEN.

maradt. Gót izlésben épült a francziáknál szokásos csonka tornyokkal. Kissé zavarólag hatnak belül a román stílus vastag kerek dór oszlopai, melyek az egyik mellékajtót választják el. Megemlítendő még a Place Royaleon épült ó-stílus Jacques sur Caudenberg templom, melyet a konvent idejében az «Ész» tiszteletének emeltek.

Egyéb épületei közül kiemelkedik még a börze s a királyi színház.

Tudományos és művészeti intézetei, nemkülönben jótékonyági épületei is tekintélyes számúak. Legszebb az egyetem s legértékesebb a múzeum.

Szobrászati gyűjteménye tekintélyes, bár a szobrok legnagyobb része csak másolat. — Meg-

lepően szép eredetiekkel szerepelnek Boure, Kessel, kivált Van Hovenak van két megragadó szobra: a megvesszőzött s a boszúvágyó rabszolga.

Annál nevezetesebb a képtára. A németalföldi iskola itt van képviselve legnagyobb számú példányaival. A mesterek s a kisebb-nagyobb tanítványok egymás mellé sorakoznak. Minden más iskola is szerepel eredetiek és másolatokkal, mint a velencei, a spanyol, a római, bolognai, genuai, nápolyi; az elsőseg mindenestre a flamand, a flandriai iskoláé.

Tekintsük meg.

Az építészet és szobrászat újjáalakulásának dicsősége Olaszorszáé. A festészet tökéletesítésének dicsősége Németalföldnek jutott. Ez a kis ország, mely a XV. századig művészet tekintetében nem tűnik ki, most egyszerre mint fényes csillag jelenik meg a festészet egén. Tökéletesíti az olajfesték készítését és képrásra alkalmazza. «A természetűség s annak egyik eszköze, az olajfesték adja meg Németalföldnek a jogcímet, hogy a reneszánsz képrás történetét megnyissa.» Az olajfestéket már régebben is ismerték, de mert lassan száradt, nem használták képfestésre. A németalföldi festők éppen ezt a tulajdonságát használták ki: a lassan száradó s az általuk már tökéletesített olajfestéket még magán a képen is

keverték s így az élénkség és a színezés kimondhatatlan skálájára tették figyelmessé a művészvilágot.

Németalföld tehát a festészet technikai részét befejezi. Ezentúl a művészek a természetességre törnek és egyéniségük minél teljesebb érvényesítésére. Ez egyéniségek adják meg lassankint az irányt, melyet követni kell, iskolát alapítanak, melyben sajátlagos, nemzeti, művészi egyéniségüket kifejtve, merőben különállóká válnak.

Ilyen fejlődési fokozatra ment át a németalföldi iskola, melynek képviselői a múzeumban oly szépen sorakoznak egymás mellé.

Az elsők közt van Jan van Eyck, kinek színei élénkek, változatosak s a mellett lágyak, szinte olvadékonyak; alakjain a természetűség ömlik el, a legapróbb részletek is gondosan kidolgozva. Pedig ő benne még nem érte el a németalföldi iskola a tökéletességet. Egyik utódja sorakozik melléje: van der Weyden. Ő már eltér Eycktől annyiban, hogy a szenvedélyt akarja visszatükröztetni alakjain.

A fejlődés útján a XVI. század mesterei tovább haladtak dicsőséges eredménye felé. — Massys tűnik ki az elsők közt. Még sok tekintetben ragaszkodik az Eyck hagyományaihoz, de azért meglátszik képein, kivált a múzeumban levő Szt. Anna legendáján, hogy a részletek aprólékos kidolgozását nem tekinti elsőrendű követelménynek, hanem az egységes hatást keresi. A németalföldi művészek az olasz mintákhoz fordultak, tanulmányozták a boncztant s a távlat minden esinját-binját. Modorosságukat mindennek dacára sem tudják levetkőztetni. Ilyen de Vos, a nem kevésbé modoros de Floris tanítványa, Michel-Angelo gyöngé utánozója.

Németalföldnek éjszaki és déli tartományai a XVII. század elején vallási és politikai tekintetben különváltak. Így vált ketté határozottabb formákban festészetük is, a midőn flandriai és hollandi iskola néven különböztetik meg magukat egymástól. Közös vonásuk csak az, hogy egyaránt utánozzák az olasz irányt, mely már világiasabb fölfogást visz be vallásos tárgyú képeibe is.

A flandriai festészet mesterévé Rubens küzdötte fel magát. Olaszországban tanult s mint kész mester jött vissza hazájába.

Ő lett a flandriai festészet középpontja. Igen sok tanítványa volt. Kiemelkednek Jordaens, de Vos, Synders. Ezeket említem a sokból, mert ezeknek képeit őrzi nagyobb számban a múzeum.

Alkotásai a nagy teremtő erőt mutatják s a technika kiváló ügyességét, az összhang egységét, úgy mint a részletek kidolgozását. Termékenysége páratlan. — A brüsszeli múzeumban igen sok és Európa képgyűjteményében több mint hatszáz az ő nevét viseli. De meg kell jegyezni, hogy igen sok tanítványa dolgozott műhelyében, kiknek ő adta meg az eszmét, vagy a készülő képen egyet-mást javítva, saját nevét írta reá. Színei ragyogók, alakjai csupa tűz és szenvedély, kik egy cél felé törnek. Alakjai oly erősek, hogy akrobatáknak látja az ember, legyenek azok férfiak vagy nők; angyalai nem

BRÜSSZELI VÁROSHÁZ.

ritkán idomtalan hústömegek. Utánozóik közül Crayer, Janssens, Jordaens és van Dick emelkedik ki. Mindegyiknek akad egy-egy hatásosabb képe a múzeumban, de legjobban megragadja figyelmünket Teniers népies irányú festésze, ki a flandriai paraszt családi tűzhelyét, a mezőt, a vásárt, a korcsmát, a tánczot, a játékot, a lakmározást, szóval az egész népeletet megkapó közvetlenséggel és hűséggel tudta megeleveníteni. A XVIII. században aláhanyatlott a belga festészet, a XIX. században újra föléledve a francia munkák után halad. Vezetőik: Courtens, Mott, Evenpoel, Stevens stb.

Megtekintve még a város külső képét, terjedelmes körvasútján azt a tapasztalatot merítjük, hogy utcái a nagy forgalomnak igen

szükek; a fásításnak ritka a nyoma. A tisztaság a fő boulevardokat kivéve nem kifogástalan; az emeletek erkélyein bizony sok helyütt fehérneműeket és ágyneműeket szellőztetnek vagy szőnyegeket porolnak nagy puffogással s a rendőrség ezt nem veszi észre. Az utas boszúságára szolgál még az is, hogy az étkezés a középrangú szállodákban is borsos. Hogy többet ne mondjak, egy lágy tojás 24 fillér, egy leves 50 fillér, egy skatulya gyújtó 10 fillér; ha képes lapot akarsz küldeni ismerősödnek, előbb félóráig a postát kell keresned, mert bélyeget másutt nem adnak; vasárnap itt se.

ÜNNEP A DUNÁN.

A jótékony célra rendezett nagy dunai ünnepély, május 13-án este szép sikerrel ment végbe. Nemesak Budapest lakossága vett ez ünnepben részt, hanem a vidék is, sőt külföldről is jöttek. Szokatlan élénkség, sürgés-forgás volt az utcákon.

A hatalmas Duna kivilágított partjaival, palotasoraival, széles tükrevel, az öreg Gellérthegygel, a pompás hidak ragyogó csillogásukkal megkapó látványt nyújtottak. A partok, az épületek kivilágítása, a Duna hajóinak ezernyi ezer lámpával díszítése, a Gellérthegy szakadatlan tűzijátéka — szép képet mutatott. A tűz és víz kölcsönös hatását gyönyörűség volt nézni.

A Margitszigettől le a Ferencz József-hidig a két partszélt színes üvegmeccsek füzerei világították, fölaggatva drótra, kötélre. A hidakat is telerakták vörös, fehér, zöld üvegű mécekkel. A házak parkányait is így világították ki. Az ablakokban megint színes lampionok csillogtak. A fényesen kivilágított királyi palota előtt nagy villamos lámpák sora árasztott nappali fényt, az est sötétségéből kiemelve a hatalmas épület falait. Közép kupoláján is ragyogott a villamos fény. A Mátyástemplomot körülvevő Halászbástya vörös fényben tündökölt. A mögötte emelkedő Mátyás-templomot és karcsú tornyát elektromos fényvetítők világították meg. Szemközt vele az országház tornyai és gótikus csipkézetei rajzolódtak bele élesen a sötétségbe. A tündöklő füzerek végtől-végig a partokon össze-vissza szelődtek és metszettek az este feketeségét. A víz tükre csöndesen úszkáltak a nagy és kis hajók, ellepve a mécek sűrű sorával, sokszínű lampionokkal. Zene, ének, kürt hangzott róluk. A királyi palota előtt a pesti és budai oldalon

két dunai monitor horgonyzott kivilágítva. Ezekről huszonegy ágyulövés hirdette az ünnepély kezdetét.

Kilencedfél óra volt, mikor a monitorok ágyúi megszólaltak s huszonegy lövéssel jelezték, hogy a király, Lajos Viktor, Ottó és József Ágost főhercegekkel, Mária Jozefa és Augusztia főhercegnőkkel megjelent gyönyörű várpalotájának terraszán. Az elhelyezett zenekarok hangja felharsant s megkezdődött a tűzijáték a Gellérthegyen. Broock az angolnak neve, aki rendezte. Legelőbb is harmincöt bombát lövelt fel, melyek susterogva, hosszú tüzes kigyókként hatoltak fel a magasba, ahol erős dörgés közben, ezernyi apró csillagot szórva robbantak szét. Ez volt a kezdet. Ezután egy óra hosszánál tovább sziporkázott, ragyogott, dörgött a Gellérthegy. A röppentyűk, bombák százai löveltek a magasba, ahol szétterültek, mint omló tüzgalyok, szerteporladtak káprázató fényben és színben, mint a csillagok; vagy virágfüzérékké alakulva permeteztek alá millió szikrában; olykor zuhogó tüzes eső képében, máskor össze-vissza cikázva. Sárkányok, üstökösök, meteorok, madáralakok, palma- és ciprusligetek röpkedtek fel össze-vissza, csupa tűzből és szikrából. Egy óriási nap is emelkedett fel vakító, vörös fényben, de csakhamar óriási durranással szétrobbant s arany, ezüst és rubin csillagokká szakadozva, sűrű eső gyanánt hullott alá.

Tíz óra után végződött a tűzijáték, megindult szerteszét haza a közönség. A gőzhajók azonban a Margitsziget felé vették útjukat. A közönség a tűzijáték második részét itt nézte végig.

Az összes nézők számát 300 ezernél többre becsülik, a vasúton és hajón érkezettek száma a két utolsó nap mintegy 50 ezerre ment, de már előbb is sokan érkeztek. Hozzávetőleg 200,000 koronára becsülik a bevételt, a tiszta jövedelmet legalább is ennek felére.

A szívbe, bárminő kicsi,
Óriási vágyak férnek,
S minden tücsök magát hiszi
A nagy világ közepének.

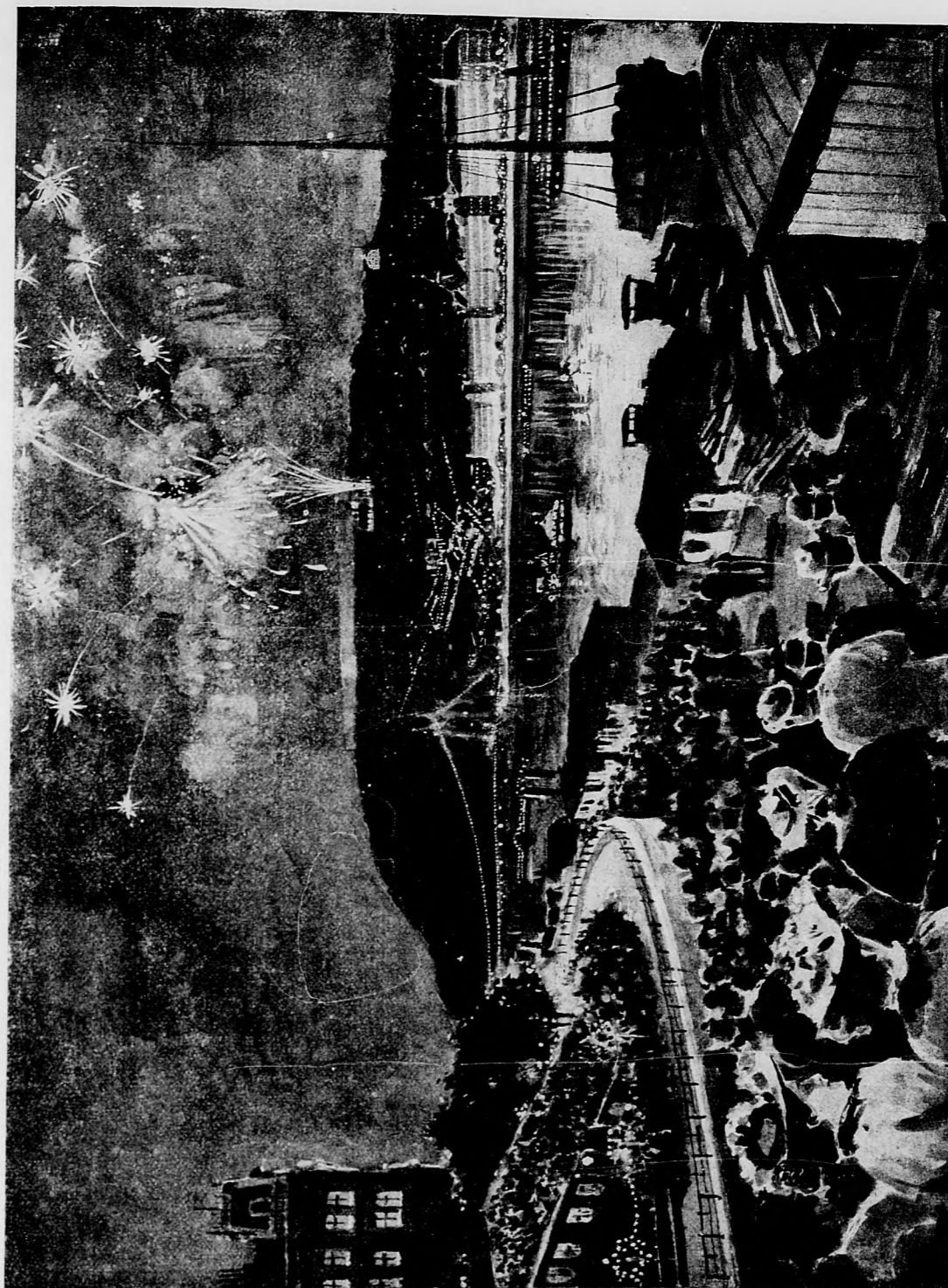
Greguss Ágost.

A lélek megbír bármely sokat,
Ha búban lel osztályos társakat.

Shakespeare.

Súlyos annak, kít nagy bánat ért,
Türelmemhez fordulni kölesőnért.

Shakespeare.

A DUNAI ÜNNEPÉLY BUDAPESTEN. — A GELLÉRTHEGY ÉS A GELLÉRT-PARTT.

HYPATIA.

Történeti regény az V. századból.

Irta Kingsley Károly.

Az ifjúság számára átdolgozta Zigány Árpád.

— Micsoda? — szörnyűködött Philammon: talán csak nem sírod vissza a salonei zsarnok véres uralkodását? . . .

— Miért ne? . . . Diocletianus, aki salonei palotájából egyre-másra küldözte az irtó parancsokat és rendeleteket a kereszténység eltörlésére, csak Isten országának a diadalát siettette. Akkor a keresztények úgy haltak meg, mint testvérek, mert úgy is éltek, mint testvérek . . . Most már nyoma sincs ennek a testvéri szeretetnek . . . A salonei zsarnok palotája rombadőlt: de rombadőltek vele Isten földi országának az alapjai is. Nincs már testvéri szeretet a keresztények közt: csak torzsalkodás és irigység van, még pedig nemcsak az alsóbb rendű, hanem a főpapság közt is . . . Mi szülte a sok szakadást: a manichaeusokat, a donatistákat, az arianusokat, meg a többi eretnek sektát? . . . Mi szülte, ha nem a vetélykedés és irigység, a hatalomvágy és a földi javak kapzsi óhajta?

— Azért vannak a zsinatok, hogy békét szerezzenek az egyház kebelében — felelte Philammon bizonytalanul.

— A zsinatok? . . . Látszik, hogy még nem voltál jelen egyen se! . . . A boldog emlékeztető Isidorus azt szokta mondani, hogy Isten óvjon minden jó keresztényt a zsinatoktól. Mert ami rút szenvedély csak alszik az emberek szívében, a vita mind fölkaparja azt: s a legegyszerűbb kérdés is úgy összebonyolul ottan, hogy nem a papok oldják meg, hanem a byzantiumi udvar szakácsai, borbélyai vágják ketté a vitát és tesznek igazságot az anyaszentegyház dogmaiban.

— Hogy mondhatod ezt? — méltatlankodott Philammon.

— Hogy mondhatom? . . . Hát a niceai zsinat nem rendelte-e el, hogy az alexandriai pátriárka parancsoljon Lybia és Pentapolis egyházközségeiben.

— De igen.

— No és? . . . szót fogadtak-e Róma és Byzantium püspökei ennek a szent határozatnak? . . . Avagy lábbal tiporják a rendeletet, melyet a keresztény anyaszentegyház fejedelmei a Szentlélek sugallatából hoztak? . . .

Philammon nem felelt, mert érezte, hogy a presbiternek igaza van. Ez pedig szomorúan folytatta:

— Hidd el, sok rossz történt azóta, amióta Nagy-Konstantin császár a «kereszt jelében» győzött! Ugyanazt a keresztet, amely diadalra és trónra segítette, legott eszközzé, nagyravágyása eszközzé alacsonyította, mihelyt érezte, hogy már nem szorúl rá. Elhalmozta adományokkal, pénzzel: gazdaggá és hatalmasá tette, de csak azért, hogy uralkodhassék rajta, s általa

az egész birodalmon. Ameddig a császárok üldözték a keresztényeket: hatalmas, sőt mindenható volt az egyház, mert nem függött senkitől, Istennel kívül; amióta Nagy-Konstantin fizette a püspököket: Byzantium szolgálóivá süllyedtek Isten földi helytartói, mert attól függtek, akiktől javadalmaikat kapták . . . szóval az állam hivatalnokai lettek.

— Te nagyon fekete színben látod a dolgokat, atyám! — szólt Philammon, inkább a maga viaszgázolására, mint meggyőződésből.

NAGY KONSTANTIN.

— Igazad lehet, fiam: s adja Isten, hogy a te hited és bizalmad mindig oly rendületlen maradjon fölebbvalóidban, mint most! Én persze, elégedetlen, csalódott öreg esont vagyok, s ezért berzenkedem: de majd te is sok mindent fogsz tapasztalni idővel, ami kiábrándít . . . Például: nézd ezt a gyaloghintót . . . Mindjárt meglátod, micsoda Mária-Magdolna ül benne: ama szent asszonyok egyike, akiknek igen nagy a becsületük Alexandriában.

Az öreg presbiter két hatalmas négerre mutatott, akik éppen akkor lihegve állottak meg egy diszes bazilika előtt, s a lépcsők alján letették a gazdagon aranyozott, elefántesonttal kirakott gyaloghintót. A két núbiai fáradtan törülgette verejtéktől csorgó

homlokát, egy fiatal rableány pedig, kezében két selyemhímzésű papucs, odatértelt a gyaloghintó elé.

— Ki ül benne? — kérdezte Philammon.

— Mondom, hogy egy szent — dűnyögte az öreg presbiter vállat vonva: olyan szent, aki barokknak tekinti felebarátjait, s agyonhajszoltatja rabszolgáit, míg ő maga kényelmesen hever!

Eközben a gyaloghintóból kilépett a «szent», s mikor Philammon meglátta, kis hujja volt, hogy hangosan föl nem kacagott. Ami léha és izléstelen pompát a hanyatló alexandriai művészet csak kitalálhatott, azt mind magára akagta ez a nő, s oly szemérmelenül fitogtatta gazdagságát, hogy a legtürelmesebb néző is megbotránkozott volna rajta. Tiszta fehér selyem köntösén egymást érték az arany-és színes hímzések, melyeknek fantasztikus arabeszkjei közt sűrűn következtek egymásután a kereszték, míg a köntös elején és hátulján a Bibliából vett szimbolikus képek ékeskedtek: a dűsgazdag és a nyomorult Lázár, meg Jób, amint barátai körében ül, és vakargatja magát . . . Mind ennek tetejébe pedig annyi arany-ékszer és drágakő meg igazgyöngy volt az asszonyon, hogy szinte roskadozott a terhük alatt.

S ez a hiú, léha teremtés alázatosan, szemlesütve indult a templom felé, sóhajtozva rázta a fejét, bűnbánóan verte a mellét és esókolgatta a pergament-tekereset, amely az imádságos könyve volt. Majd, meglátván a presbitert és Philammon, odament hozzájuk, s keresztet hányva magára, elesukló, töredezett hangon könyörgött, hogy megcsókolhassa a kezüket.

— Jobban tennéd — szólt Philammon ingerülten, ha a ruhád szegélyét csókolgatnád. Két olyan képet viselsz rajta, amelyből sokat tanulhatnál, ha szívedben is azt vallanád, amit fitogtatsz.

Az alázatos nő hirtelen büszkén egyenesedett föl, mintha kigyóra hágott volna, és dühösen rikácsolta felelt:

— Áldást kértem tőletek és nem prédikációt!

Ezt akkor hallgatom, ha kedvem tartja!

Évvél sarkon fordult s gögösen faképnél hagyta az álmélkodó Philammon.

— Hallottad úgy-e? — szólt az öreg presbiter. — Nézd, mily kevélyen megy föl a lépcsőkön: mintha az egész bazilika az övé lenne! . . . Ez a szép bazilika, amelynek mása a híres Theotokos templom Byzantiumban! . . . És, ha utána mennél, láthatnád, mily alázatosan hull térdre a gyóntatószékben és sirva veri a mellét, szánva-bánja bűneit, melyeket a jólelkű diakonus azonnal megbocsát! Ó, hogy is ne bocsátaná meg: mikor a földolgozás után rögtön

valami értékes ékszer, vagy jókora summa pénz üti a markát . . . sőt Cyrillnek is bőven jut belőle!

— Cyrillnek is? — döbönt meg Philammon.

— Cyrillnek is . . . De közte s a többi kapzsi papok közt az a különbség, hogy ő nem magának tartja meg a pénzt, hanem kórházakat építet rajta, betegeket segít, árvákat neveltet, szegényeket gyámolít: szóval a felebarátjain segít . . .

AMBRUS KITILTJA THEODOSIUST A TEMPLOMBÓL.

de azért mégis csak elfogadja a pénzt. Ó, mennyivel más a nagy Ambrus, a milanói pátriárka, aki nem kereskedik a szent malasztal s nem csinál kalmárházat Isten templomából! Ó, hogy tisztelhetik és szerethetik hívei ezt a szent férfit, aki a diadalmas Theodosiust megállította Isten házában a küszöbén, és visszaparancsolta onnan: s nem engedte meg, hogy belépjen a béke és szeretet szent hajlékába, amíg meg nem vezeklett a vérért, amelyet igazságtalanul ontott!

Philammon nem felelt; az öreg presbiter pedig leverten folytatta:

— És, ha csak ez lenne a baj! . . . De nem

elég, hogy az anyaszentegyházat belső villongások emésztik, nem elég, hogy a korrupció lassanként aláássa a tekintélyét: még a pogányok és bálványimádók hada is agyarkodik ellenünk! A görög filozófia, sok Istent hívó mythológiájával együtt újra föltámadt és egyre hódít a magasabb rendűek közt, akiknek fejlettebb, túlfinomult ízlését nem elégitik ki a mi alázatos vallásunk egyszerű dogmái. A titokzatosra hajlandó emberi elme nem éri be Krisztus Isten-emberségének főséges misztériumával: neki izgatóbb, rejtélyesebb mithoszok kellene, olyanok, amelyek a természet titokzatos törvényeit is megfejtik... a babonás Mitrász-kultusz, a Napisten kultusza, vagy az átkos Serapis-bika tisztelete, amely mindaddig ki nem vész a szivekből, míg csak a Serapeiumnak egyetlenegy oszlopa állni fog!... És ráadásul itt van Orestes, a prefektus, a pogány filozófia titkos barátja és pártolója, az alexandriai egyház átka, aki kormányzó hatalmával lépten-nyomon keresztjezi Cyrill terveit és munkáját... S végezetül Hypátia: a pogány bölcsesség kútfeje!... Ki irtja ki ezt? ki szabadítja meg az egyházat e veszedelmes és hatalmas ellenségeitől?...

Philammon nem felelt, de az öreg presbiter szavai rögeszkeként fészkeltek be magukat lázas agyába... Ki irtja ki az egyház ellenségeit? ki szabadítja meg tőlük a kereszténységet?...

... Miért ne ő? Lehet, hogy elpusztul a küzdelemben: de akár sikerül, akár nem: mindenképpen dicséretes dolgot mivel. Nagy példákra van szüksége a kereszténységnek, hogy fönmaradjon. S miért ne lehetne ő az, aki rajongó hitének merész ségével az önfeláldozás nemes példáját adná a többieknek?... Mint egykor Dávid, aki csak parittyá-köveiben bizakodva szállt szembe Góliáttal — miért ne szállhatna szembe ő is a pogányokkal?... Orestesszel?... Hypátiával?...

Amint, estére kelve, fáradtan hazaért, még mindig ezek a gondolatok jártak agyában: s midőn, a pátriárka háza előtt leülvén, rátévedt a szeme a Serapeiumra, s eszébe jutottak a szerencsétlen vértanúk, akiket a kegyetlen Olympiodorus elevenen megnyúztatott és megégettetett, mivel nem akartak a Serapis-bikának áldozni — oly heves láng lobbant föl szívében a vértanúkoszorúért, hogy legott fölugrott s bement az udvarba, Olvasó Péterhez.

— Miért nem törünk be az ellenség táborának kellő közepére — kérdezte izgatott, fojtott hangon — miért nem keressük föl a sántát tulajdon barlangjában?...

— Mit beszélsz össze-vissza? — kérdezte Péter meglepetve. — Nem értlek.

— Azt mondom, hogy Isten valamelyik szolgálójának bátran be kellene mennie Hypátia fölölvasó-termébe, hogy bizonyosságot tegyen az igazság mellett!

— Menj oda magad, ha mersz! — felelte Péter gúnyosan. — Nekem semmi kedvem, hogy

beveressem a fejemet ily ostobaságért. Hanem, ha neked van rá bátorságod: hát eredj magad! — El is megyek! — mondta Philammon elszántan.

— Föltéve, hogy a pátriárka megengedi ezt az örültséget.

— Vigyázz a szavaidra, uram! — intette őt Philammon komolyan. — István és Telemachus vértanúk, akik ugyanezt cselekedték, nem örültek voltak, hanem szentek!

— Légy nyugodt — mondta Péter gúnyosan — beszámolok okos szándékodról a pátriárka öszent-ségének.

— Tedd azt, uram! — felelte Philammon nyugodtan.

Félóra múlva Péter csakugyan előhozta a dolgot a pátriárkának, de, persze, a maga módja szerint.

— Panaszt kell tennem szentséged előtt — így kezdte — egy meggondolatlan és rajongó ifjú ellen.

— Ki az? — kérdezte Cyrill.

— Philammon, akit Pambó küldött ide a sivatagból, azt az örültséget találta ki, hogy a hit védelmére szembeszáll Hypátiával. Ajánkozott, hogy elmegy a pogányok fölölvasó-termébe és vitatkozni fog azzal a boszorkánnyal. Hát nem arcátlanság ez, szent atyám?...

Cyrill hallgatott.

— Mit felelek ennek az elbizakodott fiúnak? — kérdezte tovább Péter. — Egy hónapi cellafogság, kenyéren és vizen, talán észre térítené... Tudom, hogy szentséged nem hagyja büntetlenül az ily kérdést, mely a köteles alázatosság rovására, csorbát ejt a fegyelmen és a tekintélyen...

Cyrill még mindig hallgatott és Péter homloka lassan elborult.

— Mit mondjak neki? — kérdezte ismét.

— A hitnek vértanúkra van szüksége — szolt végre Cyrill halkán. — Küld föl a fiút hozzám...

Péter bosszúsán ment le Philammonért, aki, mihelyt a pátriárka szobájába lépett, azonnal letérdelt s alázatosan várta, hogy megszólítsák. Cyrill sokaig szótlanul nézett rá, s aztán szelíden így szolt:

— Hallottam, hogy szembe akarsz szállni azzal a pogány asszonnyal... Van elég bátorságod erre?

— Van hitem — felelte Philammon alázatosan.

— A tanítványai bizonyosan megölnek.

— Ha lehet, védelmezem magamat — mondta Philammon; de ha legyőznek: mi jobbat kívánhatnék Istentől a vértanú-halálnál?

Cyrill helyeslően bölintott, majd így szolt:

— Igéj meg két dolgot.

— Két ezret is, atyám, ha parancsolod.

— Kettőt is elég nehéz lesz megtartanod...

Mert az ifjúság gyorsan ígér: de hamar is felejt!... Igérd meg tehát, hogy bármi történik is: nem te lész az első, aki üt...

MITRASZ- SZOBOR.

— Igérem.
— Igérd meg azt is, hogy nem fogsz vitatkozni velem.

— Akkor miért menjek oda?
— Mondj ellene, tagadd amit állít, de ne vitatkozzál. Mert ha ezt teszed: elvesztél. Az a leány ravaszabb a kigyónál: ismeri a logikának és dialektikának minden fogását... Ha vitatkozol vele, pellengére állít: a tanítványai kinevetnek és te megszégyenülsz. Igérd meg hát.

— Igérem.
— Akkor elmehetsz.
— Mikor?
— Minél előbb, annál jobb... Hány óraker tartja előadásait az a boszorkány, Péter?
— Ma reggel, úgy láttam, kilenc óraker ment a múzeumba.

— Akkor menj holnap kilenc óraker... Itt van pénz.

— Minek ez? — kérdezte Philammon, kíváncsian forgatva tenyerében az első pénzt, amit életében látott.

— Meg kell fizetned az engedelmet, hogy beléphess a fölölvasó terembe. Mert a pogány filozófiát nem mérik ingyen, fiam... A filozófia templomába csak a gazdagok járhatnak: nem úgy, mint Isten házába, mely virradattól alkonyig tárva-nyitva áll szegénynek, gazdagnak egyaránt... Most tehát menj... Ha megtéried azt a pogányt: jó... Ha nem: akkor...

S halkán, a fogai közt, hogy Philammon nem hallhatta, így végezte be szavait:

— Ha nem: akkor is jó... sőt még talán jobb!

VI.

Philammon fordulása.

Az olvasóteremben együtt ült az alexandriai pogányvilág ifjúságának színe-java, és áhitattal figyelt Hypátia minden szavára. A leány csengő hangja, mint édes, lágy zene zsongott a nagy teremben, betöltve minden zúgát az attikai nyelv fölbemászó melódiájával...

... «Igazság? ... Mi hát az igazság, ha nem a lélek maga? A dolgok és tárgyak, maga az egész természet csak a mi egyéni képzetünk alkotása, tökéletlen érzékeink csalódása, mely más és más alakban jelentkezik mindannyiunknál. Ugyanezt mondhatjuk mindarról, amit az emberi elme alkotott... Vallás, filozófia és természet-tudomány: minden csak képzelődés; tudatos, vagy öntudatlan alkotása a léleknek, mely ilyenkor abból a véghetetlen és soha ki nem apadó forrásból merít, amelynek neve minden és — semmi...

... «Minden és semmi! Csodálatos ellentét és mégis azonos fogalom... Semmiből lettünk és semmivé leszünk — mondja Heraklitos — holott azt kellett volna mondania, hogy a minden, amely örökkévaló, folytonosan átalakul: s a mindennek egy ilyen átalakulása ez a mi világunk is. Ezért nem érthetjük meg a természet titkait: mert hogyan is vonhatnánk le általános érvényű törvényeket ennek a világnak az életéből, amely folyton átalakul, tehát egyre változik? Csak egy van örök és változhatatlan: a szellem, a lélek; a test és az anyag ellenben mulandó és örökké változik, más és más alakot ölt...

... «Az igazi filozófus tehát nem törődik az anyaggal, mely csak az érzékeire hat: hanem elmerül az örökké valónak, a léleknek szemléletébe, mely egyedüli kútfeje a bölcseségnek. Ezért nem tarthat számot az igazi filozófus érdeklődésére az a keresztény mithologia, mely oly Istenről tanít, akinek keze-lába van, aki földi anyától született s egy ácsnak a fia volt — mert az ilyen Isten nem lehet öröktől és örökké való, mivel az anyag, amint már mondtam, örökké átalakul és változik» ...

— Hazugság! ... Isten káromlás! Az Írásban maga Isten szól az emberekhez! — döngött egy erős hang a terem végéből.

Philammon volt. A szerzetes kezdettől fogva hallgatta a hosszú előadást, de mindeddig nem talált okot és alkalmat arra, hogy közbeszóljon. Tenger sok új gondolat és kérdés merült föl agyában, mialatt sóváran figyelt Hypatiára, kinek lágy, csengő hangja, színes beszéde és csillogó retorikája szinte megigézte ... Lassanként annyira elmerült a soha nem hallot, eszmék özönébe, hogy azt is feledni kezdte amiért idejött: s érezte, hogy ha meg nem törí ezt az ígéretet, talán örökre rabja lesz e pogány leánynak. Kapóra jött tehát Hypatiának az a gúnyos megjegyzése a kereszténységről: ez főlzabadiította a varázs alól; talpra ugrott tehát, és hevesen, döngő hangon tiltakozott vallása megvalázása ellen. Szörnyű zaj és kavardás támadt.

— Dobjátok ki a barátot! — hangzott minden felől. — Dobjátok ki az ablakon! ... Üssétek le a bitangot! ...

Néhányan, a hevesebbek közül, fölgráhtak a padokra, és ráakartak rohanni Philammonra, aki már készült a dicsőséges vértanúhalálra — midőn Hypátia szelíd, nyugodt hangja egy szempillantásban lecsillapította a vihart.

— Ne bántsátok őt, urak: csak hadd maradjon itt. Látjátok, hogy barát: szegény csak azt mondja, amire tanították. Hadd üljön ott, a helyén: hátha közöttünk okosabbat is tanul, mint amit tud.

S mintha mi se történt volna, nyugodtan folytatta tovább az előadást:

... «A lélek — ahogy Abammon mondja — kezdetben ritmus és harmónia volt, s mielőtt a testtel egyesült: hallgatta és élvezte a mennyi harmóniát. Am erre a harmóniára nem mindnyájunk lelke emlékszik, vagy legalább nem egyformán emlékszik: de, akinek a lelke tisztán emlékszik rá, az meg is tudja szólaltatni ezt a harmóniát — s az ilyen ember költő ...

«Mint eleven festmény, szóllal meg az ének a lanton» ...

— «Így énekel Homeros — folytatta Hypátia; s *Illádszának* VI. énekeben a múlt éjjel néhány miszteriumot véltem látni, amelyet most fejtegetni és magyarázni óhajtok nektek. Tudom, hogy mindnyájan ismeritek ezt az éneket: de mégis el kell olvasnom, hogy közvetlenül halljátok az éneket, mely eleven képként szóllal meg a lanton» ...

(Folyt. köv.)

APRÓSÁGOK SOKRATESRŐL.

Sokrates munkája.

Sokrates egyszer otthagya a vésőjét és fiatal barátaival sétált, beszélgetett és oltogatta lelkükbe fenséges eszméit.

Felesége megsokalta hosszas elmaradását és elment érte, kérte, hogy jöjjön vissza munkájához. Egy halat kellett volna kivésnie a halászmester bódéja elé; a rajz már a kövön volt, de nem volt aki kivésse.

— Jer haza! — szólt az asszony. — Jer munkához! Miért járkálsz itt megint ok nélkül? És otthon áll a félbenmaradt munka!

A bölcs mosolygott.

— Nem látod-e — felelt nyugodtan — hogy itt is dolgozom? Vagy azt hiszed, hogy az én hivatásom csak az, hogy köveket faragjak?

Az asszony nem értette meg szavait.

Haza ment, sirt és elégedetlenkedett; pedig nem volt rossz asszony, csak nem értette meg az urát.

Az erős ember.

Sokrates tanítványai egyszer az emberi erőről beszélgettek. Kritias azt mondta:

— Nincs erősebb ember egész Athénben, mint Lysimachos, a kőfaragó. Én láttam, amint ember-nagyságú kötömböt szakított le a kőfejtőből pusztá kézzel!

— Nem! — vágott közbe Euklides, — Hyp-pias, a mézárós erősebb a kőfaragódnál. Ő az eleven tömeggel is megbirkózik és félkézzel nyalábolja át a leghatalmasabb bikát és a levegőbe dobja.

Sokrates egy öreg anyókat pillantott meg.

Töporodott, ráncos, apró kis asszony volt.

A fiát tolta egy kis kocsiiban, ki a potideai útközvetben nyomorékká lett.

Ruhájába leányának árvája csimpaszkodott és kenyeret kért.

Az öreg asszony leült és font és font gyalogorsójával szakadatlanul, mert kenyér kell a betegnek és a gyerekeknek és mennyit kell fonnia, míg fonálából egy kis kenyérré telik!

Mikor a tanítványok mind hangosabban vitatták az athéni óriások testi erejét, Sokrates magához hívta őket.

— Ne vitatkozzatok! — szólt. — Nézzetek oda! Nem látjátok Athén legerősebb lakóját? Én látom!

A tanítványok csodálkozva néztek körül, de nem láttak mást, mint egy töporodott, öreg

anyókat, aki font, fonogatott. És nem értették meg Sokrateset.

Csak Platon bölintott némán a fejével és Alkibiades, a jószívű, könnyelmű Alkibiades, megilletődve nézte a buzgó öreg asszonyt, kinek erejéből a nyomorék harcoss és kised unokája él és egy aranyat csempészett észrevétlenül a fonalai közé.

Thüring Guszlávné.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

A besztercebányai kir. kath. főgimnázium ifj. zeneköre 1903 május 17-én d. e. 11 órakor az intézet rajztermében hangversenyt rendezett szép műsorral. A tiszta jövedelmet az ideai löcsei ker. tornaversenyen résztvevő tanulók segélyezésére fordítják.

A pozsonyi ág. hitv. ev. lyceum ifjúsága 1903. évi május hó 23-án a Vaskutacsán majálist rendezett, mely igen jól sikerült.

Önképzőköri tudósítások. A *kolozsvári Kereskedelmi Akadémia felső Kereskedelmi Iskolájának* «Jókai-önképzőkör»-e f. évi május 17-én tartotta záróünnepét a következő tárgysorozattal: Tannhäuser. Abránd. Hann J. V.-tól. Előadta az ifjúsági zenekar. Nápolyi emlék. Kiss József verse. Szavaltta Szigethy Zoltán felső o. t. Magyar népdalok. Előadta az ifjúsági énekkar. Titkári jelentés. Irta és felolvasta Mixich Ottó, az önképzőkör titkára. Pán halála. Reviczky Gyula verse. Szavaltta Nemes Jenő felső o. t. Egyveleg a «Denevér» c. operettéből. Szerzette Strausz János. Előadta az ifjúsági zenekar. Ünnepi beszédet mondott Nemes Dezső, az önképzőkör titkára. Induló. Kücken Frigyesztől. Előadta az ifjúsági énekkar. Volapük nyelv. Monolog. Gabányi Árpádtól. Előadta Horváth Győző felső o. t. Versenydíjak kiosztása. Magyar induló. Előadta az ifjúsági zenekar. — *Röser János nyilvános felső kereskedelmi, polgári iskolája és nevelő-intézetének önképzőköre* 1903. évi május 15-én a kör védnökének névünnepe alkalmából díszgyűlést tartott változatos műsorral. — *A csiksomlyói román. kath. főgimnázium önképzőköre* f. hó 17-én II. Rákóczi Ferenc emlékére ünnepélyt rendezett a következő műsorral: Rákóczi-nyitány Kéler Bélától, előadta a zenekar. Felolvasás, tartotta dr. Balló István tanár. Kuructanya, éneklé a férfiak. II. Rákóczi Ferenc éneke, szavaltta Bálinth Vilmos V. o. t. A puszták fia, hegedű-solo, zenekísérettel Kéler Bélától. Rákóczi Rodostón, írta Várady Antal, szavaltta Csörgő Gábor VIII. o. t. «Gyenge violának» zenekar-kísérettel, éneklé Fekete József VI. o. t. Czinka Panna, írta Farkas Imre, szavaltta Kólinte Géza VII. o. t. Kuruc-nóták Káldi Gyulától, előadta a zenekar. Rákóczi kesergője, zenekísérettel éneklé a férfiak. Rákóczi-induló, előadta a zenekar. Belépődíj helyett önkéntes adakozás volt a kassai Rákóczi-szobor-alap javára.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Magyar Nyelvőr májusi számában Simonyi Zsigmond folytatja kitűnő tanulmányát a Helyes mondatszerkesztésről. Gombóc Zoltán a «Nyelvtörténet és lélektan» című derék munkájában igen érdekes adatokat találhat a nyelvészettel foglalkozó. Szabó Dezső a csík-szent-domokosi nyelvjárást mutatja be. A füzetet érdekes néprajzi hagyományok rekesztik be.

Széchenyi közgazdasági eszméi. Koltai Virgil dr., a budapesti Kereskedelmi Akadémia tanára vállalkozott arra, hogy a legnagyobb magyar műveiből összeválogassa örökbecsű közgazdasági eszméit s azokat összefűzve, a nagy közönség minden rétegének hozzáférhetővé tegye. Érdekes bevezetést is írt hozzá e címen: «A közgazdasági irodalom Széchenyi előtt.» Az egyes fejezetek a következők: Széchenyi és a nemzet közvéleménye; az erők egyesítése; a közgazdaság ágainak viszonya; közlekedés és vámügy; a hitel ügye; nemzeti bank. Nagyon szép és lendületes a befejezés is. Széchenyi gondolatainak legjavát veszi az olvasó a kis füzetben. E vállalatnak Schack Béla dr. kereskedelmi iskolai főgázgató a szerkesztője.

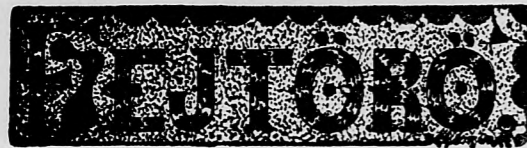
A francia forradalom felvilágosodott tanait először az arisztokrácia karolta fel. A sors kedveli az ilyen ellentéteket és az eszmékért, melyeket a sans-culotteok vittek diadalra, először a szalonok finom urai és csipkés dámái lelkesültek. A szalonokban érintkezett az előkelő világ nemcsak az írakkal, hanem a gazdag polgári körökkel is, melyek életmódja már ekkor egészen hasonlóvá vált az arisztokráciáéhoz.

Erről a korról szól igen érdekesen a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 183. füzeté.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik egyetemi tanár, ki egyúttal a kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára díszes félbőr-kötésben 16 korona; füzetként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irod. Int. Rt. Budapest, VIII., Üllői-út 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi részletfizetésre is.

Festőnök képkiallítása. Május havában érdekes képkiallítás nyílt meg Budapesten *Huszár Ilona* bárónő rendezése alatt. A tárlat kiállítói mind hölgyek; számszerint csak nyolcan vannak, de e kicsiny gárda is nagy szorgalomról s szép tehetségről tesz tanúbizonyságot. A legerősebb, a legfejlettebb mindnyájuk között *Büttner Helén*. Különösen a «Téli rége» és az «Új nemzedék» kötik le a szemlélő figyelmét. Táj- s életképei mind igen sikerült alkotások s e képeivel nemcsak nálunk, de Párisban is szép nevet vívott ki magának a jeles festőnő. *Stróbl Zsófia* szívesebben hajlik az arcképfestészet felé. Finom modora, erős jellemző ereje igen jeles tulajdonságai s csak itt-ott vehetni észre egyes rajzhibákat. *Makay Philoméne* a gyermekvilágból vett képeivel tűnik fel, de általában véve sokkal jobb rajzoló, mint festő. *Malavász Adeline*, *Szontágh Aranka*, *Mykovszky Gézané*, *Treitz Péterné* és *Kis Sarolta* kisebb igényű műveikkel díszítik a szép képkiallítást, melynek izléeses és művészi rendezése Huszár Ilona bárónő szakavatott kezét dicséri. Fővárosi olvasóinknak annál is inkább ajánljuk a Stefánia-úton levő tárlat megtekintését, mivel a kiállításnak tiszta jövedelme egy tehetséges festőnő külföldi tanulmány-útjára van szánva.

Jejige: Fejtőrő az elme sportja.

Számtani kérdés:

Melyik az a szám, melynek négyzete és négyszere 285?

Történelmi kérdés:

Hogy nevezték azt a magyar grófit, aki mint főleki főkapitány 1682-ben Thököly Imre fogságába került, honnan három év múlva megszabadult? 1687-ben mint országos főkapitány Eger ostrománál jobb kezét elvesztette.

Természetrizai kérdés:

Mi a neve annak a növénynek, mely a csoportos virágúak rendjébe és a fészkesek családjába tartozik? Szára nincs, a levelek a növény tövét övezik, fészke belső pikkelyei kinyíltak, fényesek.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1903 május 31.

6. számban közölt fejtőrő kérdések megfejtése:

Természetrizai kérdés: Glyptodon. — Földrajzi kérdés: Cairngorin hegyecsoport. — Számtani kérdés: A keresett szám 36. — Képrejtvény: Zápor eső csak úgy szakad.

Helyesen fejtették meg: Szemző István, ifj. Fleischl Sándor, Mauthner Imre, Altstock Hugó, Fizély Imre, Polányi Béla, Eisler Dezső, Bazilly Mihály, Vidor Dezső, Feigler Ferenc, Rosenzweig Sándor, Csillaghy László, Paál Antal, H. Nagy Jenő, Licht Zoltán, Satori József, Kovács Lajos, Grünspan Izsák, Székács György, Spiczner Gyula, Tuschák Imre, Kiss Aladár, Friedmann Ernő József, Popper József, Dobránszky Ede, Jurenák Géza, Holesch Gyula, Durkó Ferenc, Hólek László, Hartmann Ervin, Ordódy László, Hoensch Gusztáv.

A kitűzött könyvjutalmat (Macé János: Egy falat kenyér története) Kovács Lajos főgimn. IV o. t., budapesti előfizetőnk nyerte meg.

A «Tanulók Lapja»-nak gyűjtése Rákóczi Ferenc hamvainak hazaszállítására és szobrára:

Ifj. Balogh Gábor, Budapest — 5 K.
Rosenzweig Gyula, Budapest — 1 »
Meixner Ernő, Győr — 1 »
Múltkori gyűjtésünk — 30 »

Összesen: 37 K.

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÓHIVATALA

SZERKESZTŐI TELEFON.

B. H. 1. Nem ismerjük. 2. Budapesten lakik. 3. Október elsejéig. — **F. F.** Gyűjtőívet nem küldhettünk, mert nem bocsátottunk ki. Készítsen ön s azzal együtt küldje be a gyűjtött összeget s mi lapunkban nyugtáznunk fogjuk s majd a rendeltetése helyére juttatjuk. — **R. Gy.** A terv nem rossz, csak egy a baja: mi ilyen amatőr-kiállítás rendezésére a legjobb akarat mellett sem vállalkozhatunk, mert az sokkal körülményesebb, hogyszem időt szakíthatnánk rá. Különben is a közönség ebbe a számtalan különféle kiállításba úgy beleúnt, hogy sikerre aligha számíthatnánk. Akik azzal a mesterséggel foglalkoznak, még nagyobbára kezdők, a kezdők pedig ne vágyakozzanak mindjárt arra, hogy munkácskájuk a nyilvánosságra kerüljön. Mi már többször kifejtettük, hogy az ilyen elcsúszott törekvéseknek nem vagyunk nagy barátjai, mert sem okát, sem célját hasznosnak nem tartjuk. — **Maturandus.** Jövő hónapban. A napot még nem tudjuk. — **Erdeklődő.** Mi is megdöbbenéssel vettünk hírt az esetről. Igen sajnálatosnak tartjuk, hogy egyáltalában megtörténhetett, de nem tudjuk az okát s így nem is szólhatunk hozzá. A kétségbeesett szülők helyzetét el tudjuk képzelni s mindenesetre károsnak tartjuk azt az állapotot, hogy néha egészen jelentéktelen események ily végzetes lépésre ragadják az ifjúságot. Erősebb legyen az a kötelék, mely a gyermeket a szülői házhoz fűzi, mélysegebb és föltétlen befolyású a hála a szülő iránt: akkor nem fog előfordulni. Ime, kívánságához mérten elmondottuk arról az esetről véleményünket. — **Labdarúgó.** Sajnálattal tudatjuk, hogy labdarúgó mérkőzésük iránt bennünk a legkisebb érdeklődés sincsen. Az ön kapu-védői tiszte igen fontos lehet, de mi a labdarúgást semmiféle tisztséggel kapcsolatban nem szeretjük. A labát a természet járására, szaladásra teremtette legfőképpen, a rúgás — szerintünk — alárendeltebb foglalkozás. — **F. E. J.** (Szendrő). 1. A Franklin-Társulat a Landerer és Heckenast cég utóda. 2. Mint látja, megemlékeztünk.

KATZER

udvari
szállító.
Árjegyzék
ingyen.

Hazánk első és legnagyobb

Molykár Ellen

9922

Biztosító Megóvó Intézete

Iroda: VI., Ó-utca 42. szám.

Raktárok: VI., Ó-utca 42., 44. (saját ház), 45.
46. és Uj-utca 43. Budapest.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

KENYÉR ÉS BECSÜLET

REGÉNY

A felserdült ifjúság számára.

IRTA

GAAL MÓZES

Ára füzve 3 korona, vászonkötésben 5 korona.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Negyed évre --- 2 kor. 40 fill.
Fél évre... --- 4 kor. 80 fill.
Egész évre... --- 9 kor. 60 fill.
Megjelenik minden vasárnap.

FELTÖLTŐ SZERKESZTŐ
GAAL MÓZES.
Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest,
IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Kéziratokat nem adunk vissza.

AZ UTOLSÓ LANTOS.

Regényes korrajz. Irta Gaal Mózes. 8

Mennyit kérdezte mindenfelé, s nem tudott senki hírt mondani föléle. Olyan volt, mint a vándormadár, eljött egy rövid tavaszra énekelni, s aztán más vidékre szállott.

De most... most nem fog oly nagyon sietni. Szinte jól esett a szép asszonynak, hogy Sebők beteg.

Gondosabban ápolta, mint az édes anyja tehetne volna. Kassa legjobb doktorát magához hívatta, s ígért neki füt-fát, csak rendeljen valami jót, hogy a híres lantos, a szép ifjú meg ne haljon.

Czenczeire pedig ráparancsolt, hogy húzza le a sarkantyus csizmát, ha barátja látogatására jön s adja ki a legszigorúbb rendeletet, hogy jaj annak a koccsinak, aki a Pekri Sándorné háza mellett sebesen hajt.

Czenczeinek akár akart, akár nem, szót kellett fogadnia. Lehúzta sarkantyús csizmáját s meztláb ment Sebők deákhhoz.

A szép asszony nem győzte eléggé kérdezni a betegről, hogy mi jót főzzön, mit szeret a legeslegjobban?

Sebők szíve ellágyult ennyi jószágra.

Ez a főköttös angyal kezdette csábítgatni gondolatban. Mi a te életed magyar lantos? Roszszabb, mint az üstfoltozó cigányé, az uzsorás görögé, a zsoldos katonáé. Neked hiába tetszik meg ez a vidék, az a háznép, a te szíved hasztalan kíván megtelepedni valami békés, félrevonult helyen... nem szabad...

Az özvegyasszony pedig kifogyhatatlan volt a jószívűségben.

Megigazította a párnát, ha félrecsúszott. Ő tartotta a kancsóalját, ha inni kért.

Sebők hálásan csókolta meg a gondoskodó kis kezét, s kimondhatatlan gyöngédséggel nézett rá. Ebben volt minden köszönete.

A betegség sokáig tartott, de Sebőknek eszébe sem jutott panaszkodni. Inkább attól a pillanattól félt, ha majd el kell hagynia ezt a tiszta fehér szobát, s a főköttös asszonyt.

Hej, ha ő nem volna Lantos Sebestyén.

Mikor már fölkelhetett, a jó asszony karjára támaszkodva végig járta a szobát, később az udvart.

Beszélgettek mindenféle apróságról, bohókódtak.

Néha elővette lantját, s énekelt lassú, érzelemtől reszkető hangon nótákat, melyeket tőle senki sem hallott sem az előtt, sem azután. Elfeledte, hogy ő volt az a komoly énekes, kinek a húrjai könnyeket csaltak ki öreg harcedzett férfiak szeméből. Itt hálás szíve tanította énekelni, belőle merítette a hangokat, nem hazaszeretetésből, lelkesüléséből.

A késő maradék hiába keresi ezeket a világi nótákat a Tinódi Sebestyén verses krónikái között. Nem írta le, nem adta ki. A világi nótáknak nagy ellensége volt az a kor. A nemzet teste és szíve száz sebből vérzett, hogy is juthatott volna eszébe a magyar lantosnak, hogy a maga kicsiny örömről vagy fájdalomról zengjen?

És tudja a jó Isten, ezek a nóták Pekri Sándornének még inkább tetszettek, mint a zordon harcok dicsőítései. Nem győzte hallgatni, s nem győzött bennök gyönyörködni.

Vége egészen fellábadt.

Arca kissé halvány volt ugyan, de ereje nagyobbára visszatért.